

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 30 sierpnia 2019 r.

upamiętniająca ofiary zbrodni pomorskiej z 1939 r.

W wyniku I wojny światowej i postanowień traktatu wersalskiego ziemie zachodnie, w tym Pomorze Gdańskie, powróciły do odrodzonej Polski. Państwo i społeczeństwo niemieckie nie pogodziły się z tym faktem, a II Rzeczpospolitą traktowały jako państwo sezonowe.

Po napaści Niemiec na Polskę w dniu 1 września 1939 r. władze niemieckie przystąpiły do akcji „odpolszczenia” ziem polskich, które bezpośrednio przyłączono do III Rzeszy. W tym celu na polskich Kresach Zachodnich rozpoczęto masowe rozstrzeliwania polskiej ludności cywilnej, którą uznano za element antyniemiecki, w tym kobiet i dzieci. Celem agresji niemieckiego okupanta w pierwszej kolejności stała się polska inteligencja. Do największych i najbardziej brutalnych zbrodni popełnionych w pierwszych miesiącach okupacji doszło na terenie przedwojennego województwa pomorskiego ze stolicą w Toruniu, tzw. Wielkiego Pomorza. W ponad 400 miejscowościach, w piaskowniach, lasach i dołach śmierci zamordowano około 30 tysięcy osób. Szczególne represje dotknęły polskich patriotów, którzy byli czynnie zaangażowani w odzyskiwanie przez Polskę niepodległości i utrwalanie polskości na Pomorzu. Rozstrzelano także pomorskich Żydów. W pomorskich dołach śmierci Niemcy zabili również pacjentów polskich i niemieckich szpitali psychiatrycznych.

Do największych pomorskich miejsc kaźni należały: Piaśnica koło Wejherowa, Szpęgawsk koło Starogardu Gdańskiego, Lasy Kaliskie obok Kartuz, Skarszewy, Mniszek koło Świecia nad Wisłą, Igły w Chojnicach, Rudzki Most koło Tucholi, Karolewo i Radzim koło Sępólna Krajeńskiego, Paterek koło Nakła nad Notecią, Tryszczyń i fordońska Dolina Śmierci koło Bydgoszczy, Barbarka koło Torunia, Klamry koło Chełmna, Łopatki koło Wąbrzeźna oraz Skrwilno koło Rypina.

Głównymi sprawcami ludobójstwa byli członkowie niemieckich grup operacyjnych policji i służby bezpieczeństwa (Einsatzgruppen) oraz organizacji Selbstschutz Westpreussen, w której skład wchodził miejscowi Niemcy – przedwojenni sąsiedzi Polaków. Warto jednak pamiętać, że nie wszyscy obywatele polscy niemieckiego pochodzenia zaangażowali się w eksterminację Polaków i że wśród nich byli także tacy, którzy starali się pomóc swoim polskim sąsiadom.

Całkowita liczba ofiar zbrodni pomorskiej z 1939 r. jest niemożliwa do ustalenia z powodu zniszczenia dokumentacji oraz zacierania śladów zbrodni. W 1944 r. Niemcy wydobyli z wielu pomorskich dołów śmierci zwłoki ofiar zamordowanych na początku okupacji, a następnie je spalili. Zdecydowana większość sprawców uniknęła odpowiedzialności karnej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, pamiętając o tych tragicznych wydarzeniach, składa hołd wszystkim ofiarom zbrodni pomorskiej i oddaje cześć ich pamięci.

MARSZAŁEK SEJMU

/ – / Elżbieta Witek